

## VOLONTIRANJE U EVROPSKOJ UNIJI

### *Apstrakt*

*U tekstu autor, nastoji da predstavi međunarodne standarde o volontiranju. Pored međunarodnih standarda u radu se ukazuje na postojnje različitih sisteme u državama članicama Evropske unije, kao i razlozima koji su do toga doveli. Srbija je donela Zakon o volontiranju 2010. godine, ali organizacije civilnog društva imaju primedbe na pojedine odredbe i rešenja iz zakona. Iz tog razloga, autor se osvrnuo na iznete primedbe civilnog sektora i ukazao na uporednopravna rešenja i način na koji su navedena pitanja rešena u drugim državama. Rad može da posluži kao polazna tačka diskusije o potrebi izmene važećeg Zakona o volontiranju.*

**Ključne reči:** volontiranje, organizator volontiranja, volonter, međunarodni standardi.

\*

\* \*

Istorijski okvir volontiranja u Evropi značajno se razlikuje od države do države. Dok pojedine države članice EU imaju dugu tradiciju volontiranja i dobro razvijen volonterski sektor (Irska, Holandija, Velika Britanija), u drugim državama volonterski sektor je još uvek u nastajanju ili slabo razvijen (Bugarska, Grčka, Litvanija, Letonija, Rumunija). Volontiranje je pod snažnim uticajem istorije, politike i kulture zajednice i države.

Volontiranje, bilo da je priznato kao takvo, imalo je u Evropi svoje mesto tokom istorije. Volontiranje se javlja u oblicima brige o starijim

<sup>1</sup> Istraživač saradnik, Institut za uporedno pravo Beograd, mail: maticmarina77@yahoo.com

susedima, pomoći u lokalnim školama, podršci lokalnim porodicama koje su u finansijskim problemima i slično. U državama, kao što je Francuska, volontiranje je duboko ukorenjeno u srednjem veku sa postojanjem esnafa i gildi kao posredničkih tela. Slično, u Švedskoj postoji duga tradicija volontiranja i aktivnog građanstva još od XVII veka. Organizovanje volontirskih aktivnosti preko crkve kako bi se pomoglo lokalnoj zajednici ima dugu tradiciju u većini evropskih država. Do XIX veka, volontiranje u Italiji karakterišu religiozne institucije posvećene dobrotvornim aktivnostima u oblasti socijalne zaštite i zdravstva.

Prema Studiji o volontiranju u Evropskoj uniji<sup>2</sup> koja je pripremljena za Generalni direktorat za obrazovanje i kulturu, države sa višim nivoom ekonomskog razvoja i produktivnošću rada, kao i one sa demokratskom političkom i institucionalnom tradicijom imaju dobro razvijeno civilno društvo i veliki broj neprofitnih organizacija. Dok većina bivših komunističkih država u EU imaju nizak nivo volonterskog učešća i slab volonterskih sektor. Čak i u državama kao što je Mađarska, koja je imala dugu tradiciju volonterskih udruženja, komunistički režim je zaustavio razvoj volonterskog sektora. Većina volonterskih udruženja je bila zabranjena, a ona koja su preostala su nacionalizovana i stavljena pod kontrolu države. U vreme komunističkog režima, osnovane su socijalne organizacije koje su finansirane iz državnog budžeta i radile su blisko sa Komunističkom partijom.

Većina bivših komunističkih država doživela je vrhunac građanske mobilizacije i učešća građanskog društva u javnom životu krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina XX veka, kada su građanski protesti doveli do pada komunističkog režima. Komunističko nasleđe takođe objašnjava i nizak nivo učešća građana u organizacijama koje se bave socijalnim pitanjima, jer većina ljudi u postkomunističkim državama smatra da odgovornost za rešavanje socijalnih problema pripada državi a ne građanima.

U Srbiji, Zakon o volontiranju usvojen je 26. maja 2010,<sup>3</sup> a počeo je sa primenom od decembra 2010. godine.

*Donošenje Zakona o volontiranju važno je kako bi se pravno uredili odnosi između volontera ili volonterki, organizatora i korisnika volontiranja, ali i kako bi se osiguralo društveno okruženje povoljno za razvoj volontiranja i sprečile moguće zloupotrebe.*

<sup>2</sup> Study on Volunteering in the European Union, Final Report, GHK, London, 2010. [http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018_en.pdf), 27.01.2014.

<sup>3</sup> Zakon o volontiranju, Službeni glasnik RS, br. 36/2010.

Iako je konsultativni proces pratio pripremu radnog teksta srpskog Zakona o volontiranju, ipak su iznete određene opšta ocene o Zakonu, koje ukazuju na izazove u njegovoj primeni: Zakon više tretira volontiranje kao radnopravni (javnopravni) institut, pre nego dobrovoljnu, privatnu inicijativu građana i pravnih lica; Zakon nameće nesrazmerne transakcione troškove za organizatora volontiranja i kao takav predstavlja prepreku razvoju volonterstva; prekomerna regulisanost volonterskog odnosa koji je u svojoj prirodi dobrovoljna aktivnost.

Predstavljenje međunarodnih standarda u oblasti volotiranja i pojedina uporedna iskustva mogu pružiti odgovor na kritike iznete u javnosti.

## 1. Međunarodni standardi

Najčešće korišćena definicija pojma „volontiranje“ na nivou EU odnosi se na sve oblike dobrovoljnih aktivnosti, bez obzira da li su formalne ili neformalne. Osoba sprovodi aktivnosti na osnovu slobodne volje, sopstvenog izbora i motivacije i bez namere da stekne finansijsku dobit.

Evropski volonterski centar volontiranje definiše kao aktivnost koja „može da se javi u različitim okolnostima bilo da su neformalne, kao pomoć u susedstvu, ili fomralne u strukturama neprofitnih organizacija. Priroda volontiranja može da varira od određenog broja sati do punog radnog vremena i od jednog dana do više godina prakse u nekoliko različitih oblasti. Princip dobre prakse je da se obezbedi da formalni volonteri imaju odgovarajuće osiguranje od nesreće, zdravstveno osiguranje, kao i za štetu prouzrokovanu trećim licima, da im se ogranižuje odgovarajuća obuka i upravljanje, kao i naknada troškova koje su imali kao volonteri“.<sup>4</sup>

Dve značajne međunarodne organizacije, Ujedinjene nacije i Savet Evrope, posebno su aktivne u pružanju podrške i promovisanju volontiranja, naročito od kraja 90-tih godina XX veka.

Jedan od glavnih aktera koji imaju ključnu ulogu u promociji volontiranja na međunarodnom nivou je program Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV). UNV je organizacija koja promoviše volontiranje za podršku mira i razvoja u svetu. Volontiranje doprinosi i strategiji

---

<sup>4</sup>[http://www.cev.be/67-legal\\_status\\_of\\_volunteers\\_country\\_reports-EN.html](http://www.cev.be/67-legal_status_of_volunteers_country_reports-EN.html), 08.10.2013.

smanjenja siromaštva, održivog razvoja, zdravlja, prevenciji i upravljanju vanrednim situacijama, socijalnoj integraciji, kao i borbi protiv socijalne isključenosti i diskriminacije. Volontiranje doprinosi u velikoj mjeri ostvarenju Milenijumskih ciljeva razvoja.

Prema UNV, volontiranje se zasniva na pet ključnih načela<sup>5</sup>:

- Volontiranje je stvar ličnog izbora;
- Predstavlja legitiman način na koji građani mogu da učestvuju u aktivnostima zajednice;
- Omogućava pojedincima i grupama da se bave humanitarnim, ekološkim i socijalnim pitanjima;
- Neplaćen posao, koji ne zamenjuje plaćeni posao; i
- Ne zamenjuje plaćene radnike i ne predstavlja opasnost za bezbednost posla plaćenim radnicima.

Međunarodna organizacija rada objavila je 2011. godine Priručnik o merenju volontiranja.<sup>6</sup> Cilj Priručnika je da omogući uporedno poređenje nacionalnih podataka o volontiranju kao značajnom obliku rada koji sve više dobija na značaju, ali je vrlo često izostavljen iz nacionalnih statističkih podataka.

U međunarodnom kontekstu, jedan od značajnih izvora „mekih“ međunarodnih standarda, je Univerzalna deklaracija o volontiranju, koju je usvojio Odbor direktora Međunarodne asocijacije za volonterske aktivnosti, u januaru 2001. godine. Ostala značajna dokumenta koja sadrže standarde i preporuke za volontiranje mogu se podeliti prema organizacijama koje su ih usvojile:

### Ujedinjene Nacije

Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 56/38 (2001)<sup>7</sup> preporučuje državama stvaranje „podsticajnih fiskalnih, zakonskih i drugih okvira, uključujući one koji se odnose na organizacije koje se bave

<sup>5</sup> *Seminar on the Promotion of Local and International Youth Volunteering for Peace Building and Conflict Resolution in Europe Sarajevo*, European Volunteer Centre (CEV), Bosnia and Herzegovina, Final Report, 2008.

<sup>6</sup> ILO publishes the 'Manual on the Measurement of Volunteering'

<sup>7</sup> Resolution adopted by the General Assembly, 56/38 Recommendations on support for volunteering, 10.01.2002, A/RES/56/38, <http://www.worldvolunteerweb.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/N0147881.pdf>, 27.01.2014.

volontiranjem” kroz uvođenje podsticajnog zakonodavstva, poreskih olakšica i subvencija i olakšavanje stvaranja partnerskih odnosa u vezi sa volontiranjem u civilnom društvu.

Deklaracija o volontiranju za održivu budućnost, Volonteri Ujedinjenih nacija, od 17. septembra 2011.<sup>8</sup>

Program Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV), osnovala je Generalna skupština 1970. godine Rezolucijom 26/59. Mandat UNV je do sada proširivan više puta rezolucijama Generalne skupštine 31/131 iz 1976. godine, 56/38 iz 2001. godine i kasnijim dokumentima koji su se odnosili na Međunarodni dan volontiranja u 2001. godini.

Inicijalna uloga UNV bila je da regrutuje, raspodeli i upravlja uslugama kvalifikovanih volontera, koji su pružali profesionalnu podršku UN agencijama u različitim programima i državama. Rezolucijom Generalne skupštine 31/131 proširen je mandat UNV za promovisanje uloge mladih u razvoju.

### Savet Evrope

Preporuka Parlamentarne skupštine Saveta Evrope br. 1948 iz 2010. godine<sup>9</sup> o promovisanju volontiranja u Evropi, kojom se preporučuje Savetu ministara da pozove države članice da potpišu i ratifikuju Evropsku konvenciju o promovisanju transnacionalnog i dugotrajnog volontiranja mladih, da promovišu i informišu o volontiranju, da usvoje proaktivnu politiku volontiranja.

Rezolucija Parlamentarne skupštine Saveta Evrope br. 1778 iz 2010. godine, kojom se države članice pozivaju da preduzmu energične mere radi promovisanja volontiranja (uvesti sistem zvaničnog priznanja znanja i veština koji se neformalno stiču kroz volontiranje, uspostaviti sistem socijalne zaštite za dugoročno volontiranje, priznati uticaj volontiranja na lokalni razvoj, itd).<sup>10</sup>

Preporuka Parlamentarne skupštine Saveta Evrope 1496 iz 2001. godine „Poboljšanje položaja i uloge volontera u društvu“ prepoznaje

<sup>8</sup>United Nations Volunteers acclamation of *Declaration on Volunteering for a sustainable future*, 17 September 2011.

<sup>9</sup><http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/EREC1948.htm>, 27.01.2014.

<sup>10</sup><http://www.assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/ERES1778.htm>, 27.01.2014

ulogu i vrednost volontiranja, traži utvrđivanje i ukidanje svih prepreka koje mogu sprečiti osobu u volonterskim aktivnostima i usvajanje i promovisanje političkih i zakonodavnih rešenja koja će podsticati volontiranje.<sup>11</sup>

Savet Evrope doneo je 2000. godine Evropsku konvenciju o promovisanju transnacionalnog i dugotrajnog volontiranja mladih (ETS br. 175), kojom se dodatno podstiče transnacionalno volontiranje osoba od 18. do 25. godine života.<sup>12</sup>

Preporukom Saveta ministara Saveta Evrope državama članicama br. R (94) 4 iz 1994. godine preporučuje se državama da definišu volontiranje na nacionalnom nivou, naglašavajući njegove obrazovne aspekte i značaj za društvo.

### Evropska unija

Na Međuvladinoj konferenciji 1997. godine usvojena je Deklaracija 38 o volontiranju.<sup>13</sup>

Preporuka Evropskog parlamenta i Saveta od 10. jula 2001. godine o mobilnosti unutar Zajednice za studente, pripravnike, volontere, predavače i trenere.<sup>14</sup>

Evropski parlament je u martu 2008. godine, usvojio izveštaj o Ulozi volontiranja i doprinosu ekonomskoj i socijalnoj koheziji.<sup>15</sup>

Odluka Saveta o Evropskoj godini volontiranja (2011) doneta je 3. juna 2009.<sup>16</sup>

<sup>11</sup> <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc01/EDOC9274.htm>, 27.01.2014

<sup>12</sup> Convention on the promotion of transnational long-term voluntary service for young people, Strasbourg, 11.05.2000, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/175.htm>, 27.01.2014.

<sup>13</sup> Declaration 38 on voluntary service activities, <http://eurlex.europa.eu/en/treaties/dat/11997D/htm/11997D.html>, 27.01.2014.

<sup>14</sup> Recommendation of the European Parliament and of the Council of 10 July 2001 on mobility within the Community for students, persons undergoing training, volunteers, teachers and trainers (2001/613/EC).

<sup>15</sup> European Parliament resolution of 22 April 2008 on the role of volunteering in contributing to economic and social cohesion (2007/2149(INI)) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:259E:0009:0013:EN:PDF>, 27.01.2014.

<sup>16</sup> Brussels, 3.6.2009 COM(2009) 254 final 2009/0072 (CNS) Proposal for a COUNCIL DECISION on the European Year of Volunteering (2011)

Varšavska deklaracija o održivosti volonterskih aktivnosti i aktivnom građanstvu (DESAVAC), od 1. decembra 2011.<sup>17</sup>

Značaj volontiranja je već dugo priznat u Evropskoj uniji. Međutim, postoji nedostatak sistematskog i strukturisanog pristupa EU prema volontiranju.

Kada je reč o volontiranju, svaka država EU ima različite pojmove, definicije i tradicije. Volontiranje se definiše kao svaki oblik dobrovoljnih aktivnosti, bez obzira da li je formalno ili neformalno. Volonteri postupaju po sopstvenoj volji, u skladu sa svojim izborima i motivacijama i ne traže finansijsku dobit. Volontiranje se često sprovodi uz podršku neprofitne organizacije ili na osnovu inicijative lokalne zajednice.

Volontiranje doprinosi primeni Strategije rasta Evropa 2020,<sup>18</sup> posebno ostvarivanju stope zaposlenosti od 75% koja je postavljena kao cilj koji bi trebalo da bude dostignut do 2020. Volontiranje omogućava da volonteri steknu nove veštine i da se prilagode promenama na tržištu rada. Studija Džon Hopkins Univerziteta pokazala je da volonterski sektor može da doprinese i do 5% bruto domaćem proizvodu.<sup>19</sup>

Imajući na umu proces evropskih integracija Srbije, kao i harmonizaciju domaćeg zakonodavstva sa pravom EU, ukratko će biti predstavljeni izazovi sa kojima se Evropska unija suočava u oblasti volontiranja, kao i preporuke za njihovo prevazilaženje. Predstavljanje izazova sa kojima se suočava EU u ovoj oblastikao i preporukeza njihovo prevazilaženje mogu biti značajne smernice Srbiji u procesu reformi i evropskih integracija.

*Izazovi sa kojima se susreće volonterski sektor u EU:*

**Nedostatak jasnog pravnog okvira** – Skoro jedna petina država članica EU nema jasan pravni okvir i pravila za volontere i volontiranje. Nedostatak jasnog pravnog okvira i pravila smatra se ključnim izazovom za razvoj volontiranja. Sa druge strane povećanje zakonskog/administrativnog opterećenja može da onemogući volontiranje akumuliranjem pravila i zakona koja se primenjuju na volontiranje. Relevantni učesnici zato naglašavaju rizike prekomerne regulacije sektora. Zakonske prepreke

<sup>17</sup> [http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/eyv2011follow-up\\_01122011\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/eyv2011follow-up_01122011_en.pdf), 27.01.2014.

<sup>18</sup> Communication from the Commission. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, COM (2010) 2020 final of 3 March 2010.

<sup>19</sup> *Measuring Civil Society and Volunteering*, Johns Hopkins University, 2007 [http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/10/UNHB\\_GlobalAssemblyMeeting\\_2007.pdf](http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/10/UNHB_GlobalAssemblyMeeting_2007.pdf), 27.01.2014.

koje ograničavaju volontiranje (npr. ograničenje broja sati volonterskog rada koje nezaposlene osoba ili prevremeno penzionisano lice može da obavlja) može predstavljati ograničenje regrutovanja među određenim grupama. Nedavni zahtevi u pojedinim državama članicama da se za volontere u sportu vrše dodatne provere ili da moraju da imaju određene kvalifikacije i licence za rad sa mladim ljudima, predstavljaju dodatno opterećenje i za individualne volontere i za sportske organizacije.

**Nedostatak nacionalne strategije za promovisanje volonterskih aktivnosti** – Nacionalne strategije o volontiranju trebalo bi da budu osmišljene tako da pokriju sledeće aspekte: trening, odmor, socijalno osiguranje, pravo na ostvarivanje nadoknada za nezaposlene kad su u pitanju prekogranične volonterske aktivnosti, smeštaj i nadoknadu troškova koji su nastali za volontera.

**Finansijska ograničenja** – Volontiranje, iako je bez nagrade za volontera, proizvodi određene troškove. Organizacije koje su fokusirane na volonterski rad često se suočavaju sa nedostatkom održivog finansiranja, a konkurencija za dostupna sredstva je velika.

**Nedostatak ponude i tražnje** – Rastući trend profesionalizacije sektora volontiranja proizvodi određenu neusklađenost između potreba volonterskih organizacija i težnji novih volontera. Volonteri su na raspolaganju za kratkoročne projekte, a organizacijama su potrebne osobe koje se mogu dugoročno obavezati.

**Nedostatak priznavanja** – Veštine koje se stiču kroz volonterske aktivnosti nisu uvek dovoljno priznate.

**Poreske prepreke** – Države članice primenjuju različite poreske tretmane za volonterske nadoknade i naknadu troškova koje su volonteri imali u toku volontiranja. Shodno tome volonteri mogu naići na poreske prepreke prilikom volontiranja preko granice.

**Nedovoljni podaci** – Bolje uporedivi podaci o volontiranju u državama članicama mogu da pomognu utvrđivanju najbolje prakse i unapređenju politike volontiranja.



Preporuke EU kako da se navedeni izazovi prevaziđu:

- Unapređenje pravnog i političkog okvira za podršku volontiranja;
- Merenje ekonomske vrednosti volotiranja;
- Umrežavanje za promovisanje volontiranja: podsticanje istraživanja i razmene dobre prakse;
- Podstaći priznanje iskustva stečenog volontiranjem;
- Prilagođavanje/poboljšanje zakonskog okvira.

U državama u kojima ne postoji pravni okvir za volontiranje i u kojima je slaba tradicija ili kultura volontiranja, donošenje zakona može podržati razvoj volntiranja. Uspostavljanje pravnog okvira za volonterski rad (kako bi se rešila neizvesnost u pogledu troškova volontera, uslova rada i osiguranja) može da predstavlja znatne mogućnosti za razvoj volonterskog sektora. Zakon bi trebalo da obezbedi da volontiranje bude zaštićeno i promovisano, sa jedne strane, a sa druge strane da zakonski uslovi ne obeshrabruju volontiranje. Potrebno je da se u saradnji sa volonterskim organizacijama jasno utvrdi svrha donošenja zakona i ciljevi koji se politikom volontiranja žele ostvariti.

U državama u kojima postoji dugogodišnja tradicija, do sada je bilo veoma važno da se volonterske organizacijene regulišu i svaki pokušaj da se zakonom formalizuje volontiranje uvek je bio odbacivan. Izbegavanje prekomerne regulacije postala je glavna zabrinutost volonterskog sektora.

Uspostavljanje volonterske infrastrukture, kao što primer dobre prakse u Nemačkoj pokazuje kako osnjivanje efikasne, dobro planirane infrastrukture može značajno da unapredi okruženje za volontiranje. Takve mreže i platforme se sada osnivaju u državama gde navedena infrastruktura ne postoji, posebno u novim državama članicama EU. U ovim državama osnivaju se volonterski centri za pružanje informacija, obuke i koordinacije za korisnike volontera.

Glavni elementi koncepta volontiranja u zakonima i propisima država članica EU opisuju se kao aktivnosti koje:

- Pojedinac vrši na osnovu slobodne volje;
- Nastaju u okviru neprofitnih i nevladinih organizacija;
- Nemaju profesionalni karakter;
- Neplaćene su;
- Sprovode se za dobrobit zajednice ili trećeg lica.

## 2. Uporednopravna rešenja

Ukoliko se imaju na umu preporuke EU za države članice proizlazi da je dobra praksa usvajanje normativnog okvira, tj. donošenje Zakona kojim bi se na jednom mestu regulisala sva pitanja važna za volontiranje. U skladu sa tom preporukom najbolje rešenje za Srbiju bilo bi da se unapredi postojeći zakonski okvir i da se stvori konsezus oko neophodnih izmena i dopuna važećeg zakona, pa tek nakon njegovog testiranja u praksi da se eventualno odluči za donošenje novog zakona, ukoliko se amandmani pokažu nedovoljnim za promovisanje volontiranja. Takođe, neophodno je imati na umu da izmena zakonskog okvira nije dovoljan uslov za unapređenje volontiranja, već je neophodno u skladu sa preporukama EU unaprediti i infrastrukturu (osnivanje volonterskih centara kao u Nemačkoj) i promovisati volontiranje, uvođenjem priznavanja veština i znanja koje su stečene volonterskim radom.

Srpskim Zakonom o volontiranju nametnute su značajne administrativne obaveze organizatorima volontiranja: evidencija o volontiranju (i o kratkoročnom i o dugoročnom), evidencija organizatora volontiranja (podnošenje prijave o organizovanju volontiranja), izveštaj o volontiranju koji nadležnom ministarstvu podnosi organizator volontiranja do 31. marta za prethodnu godinu, osiguranje volontera za slučaj povrede i profesionalnog oboljenja tokom volontiranja, obezbeđenja sredstva za obavljanje volonterskih usluga i aktivnosti. Međutim, kada se analiziraju uporednopravna rešenja u državama u kojima je oblast volontiranja regulisana zakonom, može se primetiti da se nameće približno isti nivo obaveza organizatorima volontiranja.

Mađarska je 2005. godine usvojila Zakon o volonterskim aktivnostima od javnog značaja<sup>20</sup> kojim su predviđene slične obaveze vođenja evidencija za organizatore volontiranja kao i u srpskom Zakonu o volontiranju. Međutim, mađarski zakon je predvideo ove obaveze kako bi organizacije ostvarile određene poreske olakšice. Ovakvo rešenje je nastalo kao posledica činjenice da u Mađarskoj pre donošenja Zakona iz 2005. godine volonteri nisu imali formalna prava, a organizacije koje su organizovale volontiranje sa punim radnim vremenom smatrane su „poslodavcima“ i morale su da plaćaju porez za volontere. I pored toga prepoznato je da obaveza registracije i vođenja evidencije može predstavljati teret, posebno za manje organizacije. U tom cilju planirano je praćenje efekata primene zakona i analiza potrebe za izmenama i dopunama kako bi se zakonski okvir unapredio.

<sup>20</sup> Act LXXXVIII. of 2005 on Public Interest Volunteer Activities.

Mađarski Zakon iz 2005. godine o volontiranju dozvoljava da svaka organizacija radi sa volonterima i priznaje da postoje i drugi oblici volontiranja, samo nevladine organizacije koje rade u javnom interesu moraju da se registruju u skladu sa zakonom kao organizatori volontiranja i ukoliko žele da ostvare pogodnosti predviđene zakonom.<sup>21</sup> Svako udruženje ili fondacija mogu da se prijave za status organizacije koja radi u javnom interesu, međutim, procedura i zahtevi mogu biti teret za manje organizacije, koje će zbog toga ostati izvan Zakona o volontiranju, kao i njihovi volonteri.

U Luksemburgu se Zakonom o volontiranju omladine iz 1999. godine takođe, predviđa obaveza da neprofitne organizacije dobiju akreditaciju od Ministarstva omladine. Dužina volontiranja ograničena je na period od 6 do 12 meseci i može biti skraćena ili produžena samo uz odobrenje ministra. Drugi oblici volontiranja nisu regulisani propisima.

U Danskoj se takođe kritikuje povećanje administrativnog tereta za organizatore volontiranja. Tako je Ministarstvo kulture donelo odredbe kojima se predviđa uvođenje standardizovane forme za izveštavanje o volonterima, podignut je prag za porez na dodatu vrednost, itd. Uvedena je i obaveza proveravanja nekažnjivosti, što predstavlja dodatni teret za udruženja. Način na koji se oblast volontiranja reguliše u Danskoj pokazuje da ne postoji razumevanje prema načinu na koji organizatori volontiranja rade. Ovakav pristup će sigurno odbiti ljude da se u većoj meri uključe. Deo kritike postojećeg pravca i politike regulisanja volontiranja ukazuje da se koristi „malj kako bi se razbio orah, a sve u interesu javne bezbednosti“.

U Hrvatskoj se takođe nameće administrativni teret organizatorima volontiranja. Kada se volontira s osetljivim grupama, volonterka ili volonter mora priložiti potvrdu o nekažnjavanju i neizricanju mera bezbednosti, kao i potvrde o tome vodi li se protiv volonterke ili volontera krivični postupak, prekršajni postupak ili su im izricane prekršajne sankcije propisane Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Iako je, kao i u Srbiji namera zakonodavca bila da se dodatno zaštite osetljive grupe korisnika volontiranja, tek treba da se vidi kako će ova odredba funkcionisati u praksi. Ostaje nejasno na koji način će organizator volontiranja pribaviti tražene dokumente, kada im to drugi važeći propisi ne dopuštaju i da li će

---

<sup>21</sup> Zakon predviđa obavezu registracije samo za određeni tip organizacija, koje koriste javna sredstva/fodove. Organizacije koje žele da budu organizatori volontiranja, a ne koriste naknade, ne moraju da se registruju. Registracija je preduslov za korišćenje poreskih olakšica, koje su predviđene Zakonom o volontiranju, a ne za sve organizatore volontiranja.

taj postupak usporiti i otežati proces uključivanja volonterki i volontera u aktivnosti.

Organizator volontiranja u Hrvatskoj, slično, kao i u srpskom Zakonu obavezan je da volonterku ili volontera osigura od nesreće kod volontiranja u uslovima opasnim po život i zdravlje ili kada je tako ugovoreno. Organizatori volontiranja odgovorni su kad volonteri, izvršavajući njihova uputstva, izazovu neku štetu. Organizator volontiranja koji je nadoknadio štetu korisniku volontiranja ili trećoj osobi ima pravo da traži obeštećenje od volonterke i/ili volontera, ako se dokaže da su volonterka ili volonter štetu prouzrokovali namerno ili iz krajnje nepažnje.

Tokom volontiranja volonterka ili volonter neminovno imaju i neke troškove, kao što su troškovi nabavke materijala za volontiranje, troškovi vlastite prehrane, puta i slično. Hrvatskim zakonom je predviđeno da im te troškove organizatori volontiranja moraju nadoknaditi samo ako su to prethodno ugovorili.

Da bi se pristupilo izmeni Zakona o volontiranju, neophodno je analizirati dosadašnji uticaj Zakona na volonterski sektor u Srbiji. Nakon prikupljenih empirijskih podataka i identifikovanih slabih tačaka, može se pristupiti izmenama Zakona. Uprednopravna iskustva i prakse iz država Evropske unije, mogu predstavljati dobar pokazatelj u kom pravcu je neophodno razvijati zakonski okvir, ali i koje su sve mere potrebne za podsticaj volontiranju.

---

**Marina Matić, LLM**

Research associate

Institute of Comparative Law

## **VOLUNTEERING IN EUROPEAN UNION**

### **Summary**

In this paper, in an attempt to develop an overview, the author strives to present international standards on volunteering. Beside international standards, different systems in EU member states were presented as well as reasons for their different development. Law on volunteering was adopted in Serbia in 2010. However, civil society organizations raised objections on specific articles and solutions in the Law. Having that in mind, author referred to the civil sector remarks and pointed comparative legal solutions and models of regulating these issues in other countries. This paper could serve as a starting point of the discussion about the need for amendments to the existing Law on Volunteering.

**Key words:** volunteering, organizers of volunteering, volunteer, international standards.